

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-438-5-10>

ТЕНДЕНЦІЇ ІНВЕСТУВАННЯ У ПОРТОВІЙ ГАЛУЗІ

Морські порти в 21 столітті стикаються з низкою нових факторів, що суттєво впливають на стратегію розвитку та інвестиційну діяльність у галузі. У [1] показано, що функціонування і напрями інвестування у портовій галузі залежать від економічних і технологічних змін, зокрема, цифрової трансформації галузі та екологізації ланцюгів постачань у останні роки.

Порти світу є жвавими центрами світової торгівлі, які сприяють переміщенню великих обсягів товарів щорічно. Вони є не лише транзитними пунктами для обробки вантажів, а й ключовими рушійними силами економічної діяльності. На рис. 1 показано, що світовий ринок портової інфраструктури оцінювався у 151 млрд USD в 2022 р., очікується, що до 2032 р. він досягне приблизно 249,49 млрд USD, із середньорічним темпом зростання 5,2% [2].

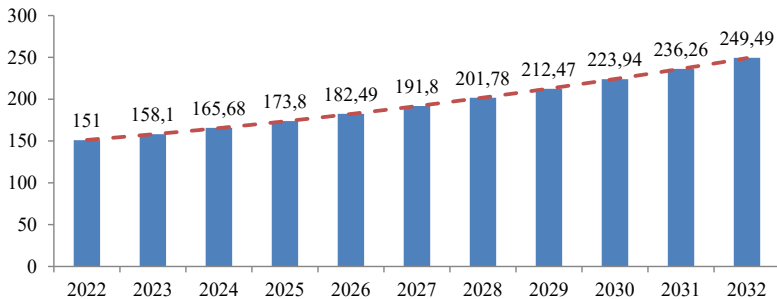

Рис. 1. Прогнозна оцінка світового ринку портової інфраструктури

Джерело: [2]

Азіатсько-Тихоокеанський регіон є найбільш швидкозростаючим. Індія та Китай, два економічні гіганти, які швидко розвиваються, а також економіка багатьох країн Південно-Східної Азії та збільшення обсягів морської торгівлі зроблять значний внесок у регіональне розширення ринку.

Основним фактором, що впливає на потреби у розширенні виробничих потужностей морських портів, є попит на послуги портових підприємств

з переробки вантажів, який, у свою чергу, залежить від динаміки міжнародної морської торгівлі. На рис. 2 наведені темпи зростання обсягів міжнародної морської торгівлі в тоннах за вантажними сегментами у 2023 році. Найбільший темп зростання був за сегментом перевезень вугілля (7,1%), а найменший – за контейнерними вантажами (0,4%).

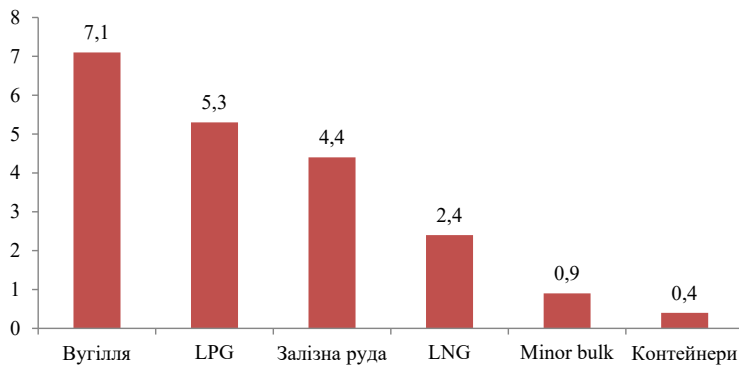

Рис. 2. Темпи зростання обсягів міжнародної морської торгівлі в тоннах за сегментами вантажних перевезень у 2023 році, %

Джерело: побудовано автором з використанням даних [3, с. 10]

На рис. 3 наведені щорічні темпи зростання реального глобального ВВП і обсягу переробки контейнерів у TEU у морських портах світу. Лінійний коефіцієнт кореляції щорічних темпів зростання за 2012–2022 роки становив 0,7, а коефіцієнт кореляції абсолютних значень реального глобального ВВП у USD і обсягів переробки контейнерів в TEU у морських портах світу за 2011–2022 роки становив 99%, що свідчить про дуже тісну позитивну кореляцію.

У [6] виділено такі тенденції розвитку портової інфраструктури, як автоматизація, діджиталізація і технологія смарт-порту; сталість та ініціативи щодо кліматичної стійкості; зменшенні впливу на навколишнє середовище; розвиток інфраструктури порту на основі індивідуальних рішень; впровадження технологій моніторингу використання портової інфраструктури.

У дослідженні глобальних портових трендів Deloitte [7, с. 14] показано, що впровадження технологій у морському секторі продовжуватиме зростати завдяки збільшенню ринкових інвестицій. Автоматизація терміналів відбувається по всьому світу, від ренджу Гамбург – Гавр до основних центрів Близького Сходу, від китайських мегатерміналів до пілотних проєктів, пов'язаних з концепцією Інтернету речей (IoT) у

Південній Африці, мережами 5G в Антверпені, платформами розумних портів у Роттердамі тощо [8].

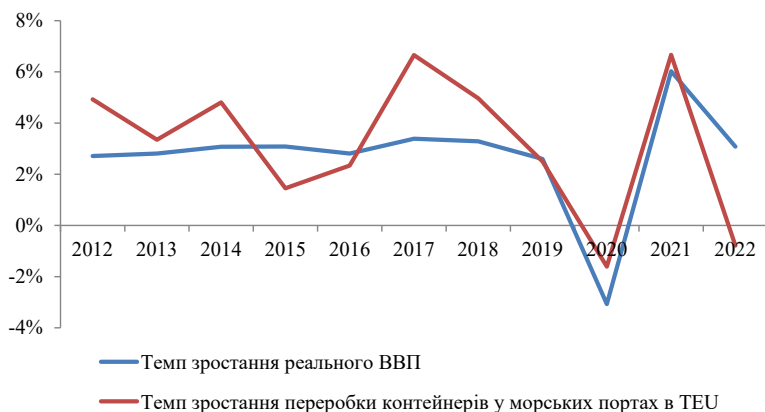

Рис. 3. Щорічні темпи зростання реального глобального ВВП і обсягу переробки контейнерів у TEU в морських портах світу, %

Джерело: побудовано автором з використанням даних [4; 5]

У [9, с. 13] визначено, що сукупний середньорічний темп зростання світового ринку smart-портів сягне 25% до 2032 року.

У результаті виконаного дослідження виділено такі основні тенденції розвитку інвестування у портовій галузі.

1. Зміни географічної структури інвестицій внаслідок постійного збільшення обсягів морської торгівлі та переробки вантажів у морських портах країн Південно-Східної Азії та Близького Сходу через їх бурхливий економічний розвиток та продовження контейнеризації морських перевезень.

2. Зміни у структурі інвестицій за сегментами морських перевезень через уповільнення темпів розвитку контейнерної торгівлі, і більш високих темпів зростання перевезень масових сухих вантажів.

3. Підвищення потреби в інвестиціях у портову інфраструктуру для усунення технологічних обмежень, пов'язаних з підвищенням розміру та складності флоту.

4. Зміна напрямів інвестицій у портовій галузі для енергетичного переходу та стійкого розвитку, інтенсифікація впливу на інвестиційну діяльність технологічних змін, зокрема, цифрової трансформації в портовій галузі та екологізації ланцюгів постачань.

5. Зміщення орієнтації інвестиційної діяльності на екологізацію для сталого розвитку підприємств портової галузі, що часто передбачає

проекти з високою суспільною цінністю, але повільну або низьку віддачу від інвестицій та високий рівень ризику.

6. Інвестиції в портову галузь сприяють перетворенню морських портів з мультимодальних центрів на центри інновацій, сталого розвитку та стійкості – сталої енергії, кластери промисловості та циклічної економіки.

7. Інвестиції в портову галузь приводять до підвищення ролі морських портів як важливої складової геополітичної та гео економічної стійкості окремих країн та регіонів.

8. Потреба в інвестиціях у нові портові зони за межами міських територій через вплив урбанізації прибережних зон на розвиток портів.

Література:

1. Notteboom T., Pallis A., Rodrigue J.-P. Port Economics, Management and Policy. New York: Routledge, 2022. URL: <https://porteconomicsmanagement.org/pemp/contents/part3/> (дата звернення: 01.11.2024).

2. Port Infrastructure Market Size, Share, and Trends 2024 to 2034: Report. Precedence Research: web site. URL: <https://www.precedenceresearch.com/port-infrastructure-market> (дата звернення: 09.11.2024).

3. Review of maritime transport: Navigating maritime chokepoints. United Nations: UNCTAD, 2024. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/rmt2024_en.pdf (дата звернення: 25.10.2024).

4. Container port traffic 2020-2022. World Bank Group. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/IS.SHP.GOOD.TU?end=2022&start=2000&view=chart> (дата звернення: 03.11.2024).

5. Global GDP. 2024. URL: <https://www.worldometers.info/gdp/#gdpyear> (дата звернення: 03.11.2024).

6. Port infrastructure development: 5 trends about to become global. Web site: Katradis. URL: <https://www.katradis.com/port-infrastructure-development-trends/> (дата звернення: 25.10.2024).

7. Global Port Trends 2030: The future port landscape. Deloitte Global Port Advisory, April 2020. 35 p.

8. Pavlenko D. Global and national port trends 2030: Infrastructure talks with Yuri Gubankov, Anastas Kokkin, Egor Grebennikov, and other experts. Deloitte: web site. URL: <http://surl.li/lkfeca> (дата звернення: 11.11.2024).

9. Сментина Н.В. Цифрові технології у забезпеченні ефективності морських перевезень: використання в діяльності smart-портів. *Розвиток методів управління та господарювання на транспорті*. 2024. № 3(88). С. 7–22.